

Х А Р Т І Я З Е М Л І

ПРЕАМБУЛА

Ми перебуваємо на критичному етапі історії Землі, коли людство має визначитися з власним майбутнім. Оскільки світ стає дедалі взаємозалежним і вразливим, майбутнє, водночас, передвіщає як велику загрозу, так і великі сподівання. Для подальшого розвитку ми повинні усвідомити, що серед пишного розмаїття культур і форм життя ми є єдина родина Землі зі спільною долею. Ми повинні об'єднатися заради сталої глобальної спільноти, заснованої на пошані до природи, загальних правах людини, економічній справедливості та культурі миру. Для цього нам, народам Землі, необхідно визнати нашу відповідальність один перед одним, до всесвітньої спільноти і до майбутніх поколінь.

Земля – наша оселя

Людство є частиною безкрайнього всесвіту, що розвивається. Земля – наша оселя, що існує завдяки унікальній спільноті життя. Сили природи роблять наше існування небезпечною і непередбачуваною пригодою, проте Земля забезпечила нас усіма необхідними умовами для розквіту життя. Здатність до відновлення живої спільноти і добробут людства залежать від збереження біосфери з усіма її екологічними системами, багатим розмаїттям рослин і тварин, родючими землями, чистою водою та повітрям. Глобальне навколишнє середовище з його обмеженими ресурсами стосується всіх. Охорона життєздатності, розмаїття та краси Землі є священним обов'язком кожного.

Глобальна ситуація

Існуючі моделі виробництва та споживання спричиняють екологічне спустошення, виснаження ресурсів та масове вимирання біологічних видів. Спільноти продовжують руйнуватися. Прибутки від економічного розвитку розподіляються нерівномірно, а розрив між багатими і бідними дедалі збільшується. Несправедливість, бідність, неосвіченість та гострі конфлікти розповсюджуються і спричиняють страждання. Стрімке зростання населення Землі викликало перевантаження екологічних і соціальних систем. Основи глобальної безпеки знаходяться під загрозою. Ці тенденції небезпечні, але їх можливо уникнути.

Прийдешні виклики

Перед нами постає вибір: створити всесвітнє товариство і піклуватися про Землю і про тих, хто нас оточує, або піддатися ризику знищення самих себе і всього розмаїття життя. Наші цінності, інститути та способи життя потребують істотних змін. Ми повинні збагнути, що поза задоволенням нагальних потреб, розвиток людства, передусім, передбачає духовне зростання, а не матеріальне збагачення. Ми маємо достатньо знань і технологій для забезпечення усіх потреб людини, а також для скорочення впливу на навколишнє середовище. Зародження глобального громадянського суспільства створює нові можливості для побудови демократичного і гуманного світу. Наші екологічні, економічні, політичні, соціальні та духовні проблеми взаємопов'язані, і разом ми можемо знайти всебічні шляхи їх розв'язання.

Всесвітня відповідальність

Для втілення цих поривань ми повинні жити з почуттям всесвітньої відповідальності: бути солідарними як з глобальною, так і з локальними спільнотами. Ми, водночас, є громадянами різних країн і єдиного світу, в якому локальне і глобальне взаємопов'язані. Кожний із нас несе відповідальність за теперішнє і майбутнє добробуту людства і всього живого на Землі. Дух солідарності та спорідненості з усім живим посилюється, коли ми плекаємо таємницю життя, вдячність за її дар, і покірливе розуміння місця людини в природі.

Нам конче необхідно дійти згоди щодо розуміння загальнолюдських цінностей, які б забезпечували етичну основу для світової спільноти, що зароджується. Отже, разом і з надією ми затверджуємо наступні взаємозалежні принципи для сталого розвитку життя як загальні стандарти, якими будуть керуватися всі особи, організації, ділові кола, уряди і транснаціональні інститути, і згідно з якими буде керуватися і оцінюватися їхня діяльність.

ПРИНЦИПИ

I. ПОВАГА І ТУРБОТА ПРО ЖИВУ СПІЛЬНОТУ

1. Поважати Землю і життя в усьому його розмаїтті.

- a. Усвідомити, що все живе є взаємозалежним і будь-яка форма життя має цінність, незалежно від її користі для людей.
- b. Вірити у вроджену гідність кожної особи та інтелектуальний, творчий, етичний та духовний потенціал людства.

2. Піклуватися про живу спільноту з розумінням, співчуттям та любов'ю.

- a. Визнати, що право на володіння, контроль і використання природних ресурсів передбачає зобов'язаність запобігати шкоді навколишньому середовищу та захищати права людей.
- b. Визнати, що з розвитком свободи, знань і можливостей зростає відповідальність у сприянні добробуту людей.

3. Засновувати демократичні, справедливі, відкриті для співпраці, сталі та мирні спільноти.

- a. Гарантувати права та основні свободи і надавати кожній особі можливості реалізувати свій потенціал спільнотами усіх рівнів.
- b. Розвивати соціальну та економічну справедливість, яка б сприяла досягненню надійних засобів для існування і забезпеченню екологічного сприятливого середовища.

4. Охороняти багатство і красу Землі для сучасного і майбутнього поколінь.

- a. Визнати, що свобода дій кожного покоління визначається потребами майбутніх поколінь.
- b. Переказувати наступним поколінням цінності, традиції та інститути, що сприяють процвітанню людських і біологічних спільнот на Землі.

Для здійснення цих чотирьох основних зобов'язань необхідно дотримуватися наступних постулатів:

II. ЕКОЛОГІЧНА ЦІЛІСНІСТЬ

- 5. Охороняти та відроджувати цілісність екосистем Землі, звертаючи особливу увагу на біологічне розмаїття та природні процеси, що підтримують життя.**
 - a. Розробляти на всіх рівнях суспільства такі плани і правила сталого розвитку, які б робили збереження і відродження навколишнього середовища невід'ємною частиною всіх ініціатив розвитку.
 - b. Засновувати і зберігати життєздатні резерви природи і біосфери, що охоплюють необроблені землі і водні ресурси, з метою захисту систем життєзабезпечення Землі, збереження біорізноманіття та природного спадку.
 - c. Сприяти відродженню біологічних видів та екосистем, що знаходяться під загрозою.
 - d. Виявляти та усувати чужорідні та генетично змінені організми, що завдають шкоди корінним видам і навколишньому середовищу, та запобігати втіленню таких шкідливих організмів.
 - e. Управляти використанням ресурсів, здатних до відновлення таких як вода, ґрунт, лісові та морські ресурси, таким чином щоб не перевищувати темпів їхньої регенерації та охороняти життєздатність екосистем.
 - f. Управляти видобуванням та використанням ресурсів, що не відновлюються таких як мінерали та горючі корисні копалини, доводячи до мінімуму їх вичерпання та запобігаючи шкоді навколишньому середовищу.
- 6. Запобігати шкоді як оптимальний метод захисту навколишнього середовища, і застосовувати підхід запобіжних засобів за браком інформації.**
 - a. Уживати заходи щодо запобігання серйозної чи необоротної шкоди навколишньому середовищу, коли наукове знання є недостатнім або неостаточним.
 - b. Зобов'язати виконавців дій, які можуть зашкодити навколишньому середовищу, надавати докази екологічної безпеки своїх дій і притягувати порушників до відповідальності за завдану шкоду.
 - c. У процесі прийняття рішень повинні враховуватися такі фактори, як кумулятивні, довгострокові, непрямі, широкомасштабні та глобальні наслідки діяльності людини.
 - d. Запобігати забрудненню навколишнього середовища і не припускати накопичення радіоактивних, токсичних чи будь-яких небезпечних речовин.
 - e. Запобігати військовим діям, що завдають шкоди навколишньому середовищу.
- 7. Застосовувати такі моделі виробництва, споживання та відтворення, що зберігають регенеративні можливості, права людини і добробут спільнот.**
 - a. Скорочувати об'єм матеріалів, що використовуються в системах виробництва і споживання, практикувати їхнє вторинне використання і переробку, забезпечувати засвоєння відходів екосистемами.
 - b. Ефективно та економно споживати енергію і дедалі більше застосовувати такі джерела енергії, що здатні до відновлення, як сонце і вітер.
 - c. Сприяти розвитку, втіленню і справедливому розподілу екологічно чистих технологій.
 - d. Включати до системи ціноутворення повну вартість екологічної та соціальної складової ціни на продукцію та послуги, а також дозволяти споживачам обирати ту продукцію, яка відповідає соціальним та екологічним стандартам.
 - e. Забезпечити загальний доступ до охорони здоров'я, що сприяє репродуктивному здоров'ю та відповідальному дітонародженню.
 - f. Вести такий спосіб життя, який співвідносить якість життя та матеріальний добробут з можливостями світу з обмеженими ресурсами.

- 8. Удосконалювати вивчення екологічної збалансованості та спонукати до вільного обміну наукової інформації та її практичного застосування.**
- a. Підтримувати міжнародні дослідження та технічну співпрацю в галузі сталого розвитку, приділяючи особливу увагу потребам країн, що розвиваються.
 - b. Поважати та зберігати традиційні знання та духовну мудрість, що притаманні різним культурам, які сприяють захисту навколишнього середовища та добробуту людей.
 - c. Забезпечувати широке розповсюдження інформації (в тому числі й генетичної), що є життєво важливою для здоров'я людей та збереження навколишнього середовища.

III. СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

- 9. Визнати усунення бідності як етичний, соціальний та екологічний імператив.**
- a. Гарантувати право на питну воду, чисте повітря, продовольчу безпеку, незаражений ґрунт, право на житло з відповідними санітарними умовами, використовуючи необхідні для цього національні та міжнародні ресурси.
 - b. Забезпечити кожну людину освітою і ресурсами для досягнення стабільних засобів до існування, а також створювати системи соціального захисту для тих, хто не може забезпечувати себе самостійно.
 - c. Визнавати знедолених, захищати уразливих, допомагати тим, хто страждає та поважати їхнє право розвивати свої можливості та втілювати в життя свої прагнення.
- 10. Гарантувати підтримку економічної діяльності та економічних інститутів на всіх рівнях для сталого розвитку людини в справедливий спосіб.**
- a. Сприяти справедливому розподілу матеріальних благ, як всередині країни, так і між різними державами.
 - b. Підтримувати інтелектуальні, фінансові, технічні та соціальні ресурси країн, що розвиваються і позбавити їх від обтяжливих міжнародних боргів.
 - c. Слідкувати за тим, щоб вся світова торгівля сприяла збалансованому використанню ресурсів, захисту навколишнього середовища та встановленню прогресивних стандартів праці.
 - d. Вимагати від мультинаціональних корпорацій та міжнародних фінансових організацій прозорості діяльності на благо суспільства, та притягати їх до відповідальності за наслідки їхньої діяльності.
- 11. Підтримувати гендерну рівність і справедливість як передумову для сталого розвитку і забезпечити загальний доступ до освіти, охорони здоров'я, економічних можливостей.**
- a. Захищати права жінок та дівчат і покласти край насильству проти них.
 - b. Сприяти активній участі жінок в усіх галузях економічного, політичного, громадського, соціального та культурного життя, як повноправних партнерів, осіб, що приймають рішення, керівників, осіб, що користуються пільгами.
 - c. Зміцнювати родини та забезпечувати виховання всіх членів родини в дусі любові та безпеки.
- 12. Захищати права всіх, уникаючи дискримінації, на життя в такому природному і соціальному середовищі, яке б підтримувало людську гідність, здоров'я та духовний добробут, звертаючи особливу увагу на права корінних народів та меншин.**

- a. Усувати дискримінацію в усіх її проявах заснованих на расовій приналежності, кольору шкіри, статі, сексуальній орієнтації, релігії, мові, та національному, етнічному або соціальному походженні.
- b. Захищати права корінних народів на їхню духовність, знання, землі та ресурси, а також на їхню практику підтримання засобів для збалансованого існування.
- c. Поважати та підтримувати молодь, надаючи їй змогу відігравати суттєву роль у формуванні збалансованих суспільств.
- d. Захищати та відроджувати видатні об'єкти культурного та духовного значення.

IV. ДЕМОКРАТІЯ, НЕНАСИЛЛЯ ТА МИР

13. Зміцнювати демократичні інститути на всіх рівнях, забезпечувати прозорість і підзвітність їхнього керування, співучасть у прийнятті рішень і доступ до правосуддя.

- a. Захищати права кожної особи на отримання чіткої та своєчасної інформації щодо екологічного становища, а також щодо всіх планів розвитку і діяльності, що можуть вплинути на особу, або викликати її інтерес.
- b. Підтримувати місцеві, регіональні та глобальні громадянські суспільства і сприяти повній участі всіх зацікавлених осіб та організацій у процесах прийняття рішень.
- c. Захищати права на свободу думки, волевиявлення, організацію мирних зборів, спілкування та розбіжностей в поглядах.
- d. Встановити ефективний та своєчасний доступ до адміністративних та незалежних судових процедур, що включають засоби судового захисту проти завдання шкоди навколишньому середовищу, або загрози завдання такої шкоди.
- e. Усунути корупцію в усіх державних та приватних закладах.
- f. Зміцнювати місцеві спільноти, надаючи їм можливість піклуватися про навколишнє середовище, та покласти відповідальність за розв'язання екологічних проблем на ті урядові інстанції, в котрих вони можуть бути розв'язані з найбільшою ефективністю.

14. Ввести до системи формальної освіти та освіти протягом життя знання, цінності та навички, що необхідні для сталого способу життя.

- a. Забезпечити всіх, зокрема дітей та молодь, можливістю отримати освіту, що сприятиме їхньому активному внеску в сталий розвиток.
- b. Сприяти внеску мистецтва та науки в процес сталого розвитку.
- c. Посилити роль засобів масової інформації у висвітленні екологічних та соціальних проблем.
- d. Визнати важливість моральної та духовної освіти для досягнення сталого способу життя.

15. Ставитися до всіх живих істот із шаную та небайдужістю.

- a. Запобігати жорстокості до домашніх тварин та захищати їх від страждань.
- b. Захищати диких тварин від таких методів полювання та рибної ловлі, що викликають тривалі або неминучі страждання.
- c. Запобігати або максимально скорочувати виловлення або винищення тварин, що не є метою полювання.

16. Виховувати культуру толерантності, ненасилля та миру.

- a. Заохочувати та підтримувати взаєморозуміння, солідарність і співпрацю між всіма народами та країнами.

- b. Здійснювати вичерпні стратегії для запобігання насильницьких конфліктів і застосовувати підходи сумісного розв'язання проблем для подолання екологічних конфліктів та інших диспутів.
- c. Демілітаризувати системи національної безпеки до рівня непровокаційної оборонної позиції та обернути військові ресурси на мирні цілі, в тому числі й екологічне відродження.
- d. Ліквідувати ядерну, біологічну та токсичну зброю, а також будь-яку іншу зброю масового знищення.
- e. Використовувати космічний простір з метою захисту навколишнього середовища та миру.
- f. Визнати, що мир – це єдність створена на основі належних відносин із самим собою, іншими особами, культурами, іншими формами життя, Землею, і того загального цілого, частиною якого є кожний.

ШЛЯХ ВПЕРЕД

Як ніколи раніше в історії, спільна доля переконує нас в необхідності пошуку нового шляху. Таке відродження можна досягнути за допомогою принципів Хартії Землі. Для його реалізації ми повинні усвідомити і взяти на себе зобов'язання поширювати цінності та цілі Хартії.

Для цього нам необхідно змінити наші погляди та переконання. Нам необхідно досягнути новий сенс глобальної взаємозалежності та загальної відповідальності. Ми повинні розвивати та керуватися баченням сталого розвитку на місцевому, національному, регіональному та глобальному рівнях. Наше культурне розмаїття – це коштовний спадок, і різні культури віднайдуть їхні власні шляхи реалізації цього бачення. Нам необхідно поглиблювати і розширювати глобальний діалог, започаткований Хартією Землі, оскільки нам є ще багато чому навчитися у спільному пошуку правди та мудрості. В житті часто трапляються напруження і зіткнення важливих цінностей, що ускладнює вибір. Проте, ми повинні знайти гармонію між розбіжністю та єдністю, свободою і спільним благом, короткостроковими цілями та довгостроковими планами. Кожна особа, родина, організація та спільнота відіграють важливу роль. Мистецтво, наука, релігія, освітні заклади, засоби масової інформації, ділові кола, неприбуткові недержавні організації та уряди закликаються пропонувати власні ідеї щодо прогресивного управління. Взаємодія уряду, громадянського суспільства і представників бізнесу є сутністю ефективного управління.

Для утворення сталої глобальної спільноти народи світу мають підтвердити свою схильність до цінностей Організації Об'єднаних Націй, виконувати свої обов'язки згідно з існуючими міжнародними договорами, і підтримувати втілення принципів Хартії Землі за допомогою міжнародного правового інструменту з навколишнього середовища та розвитку.

Нехай наш час запам'ятається пробудженням нового благоговіння перед життям, твердою рішучістю досягти збалансованого способу життя, пошвавленням прагнень до справедливості та миру і урочистим прославленням життя.